

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК

НАШ ЈЕЗИК

НОВА СЕРИЈА

КЊ. I св. 7-8

**БЕОГРАД
1950**

САДРЖАЈ

	Страна
1. <i>А. Белић</i> : Из српскохрватске синонимике	263
2. <i>М. Стевановић</i> : Транскрибовање неких македонских имена	278
3. <i>Р. Б.</i> : Азбестни, протестни итд; пијанисткиња, телефонисткиња итд. .	285
4. <i>Б. Милановић</i> : Заменички облик <i>собом</i> уз гл. <i>носиши, води-</i> <i>ши</i> и сл.	295
5. <i>В. М. Миковић</i> : О значењу израза <i>жсжсено злато</i> и <i>суво злато</i> .	303
6. <i>Св. Марковић</i> : О употреби личних и безличних облика гл. <i>требаши</i>	311
7. <i>Иван Пойовић</i> : О изговору речи <i>жљеб</i> и <i>жлезда</i>	318
8. <i>А. Паунов</i> : Поводом наших стручних терминологија	323
9. <i>М. Лесковац</i> : „Пестип“ у једној Вуковој пословици	327
10. <i>Милка Ивић</i> : Из семантике	329
ЈЕЗИЧКЕ ПОУКЕ	331
ОДГОВОРИ РЕДАКЦИЈЕ	336
ЧИТАОЦИМА И ПРИЈАТЕЉИМА НАШЕГ ЧАСОПИСА	341

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР:

др Александар Белић, Глиша Елезовић, др Радомир
Алексић, др Михаило Стевановић, др Радосав Бошко-
вић, Бранислав Милановић и Игрутин Стевовић.

Научна Рјеша

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ НАРОДНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
БЕОГРАД — 1950

„ПЕСТИШ“ У ЈЕДНОЈ ВУКОВОЈ ПОСЛОВИЦИ

У Вуковим *Српским народним пословицама* (Београд, 1900), под бр. 1914, штампана је пословица: *И једем и пијем, а пестиш ми је на уму*. Вук није умео да објасни шта значи *пестиш*; писао је онде: „Ја сам ово слушао још у детињству, али не знам ни сад што је *пестиш*.“ Довијао се шта би та реч могла значити: „Може бити“ — писао је — „да је и име каквога Турчина коме је ко био дужан, или онако каквога зла чоека“. Уз ово своје објашњење Вук је додао и занимљиву причицу коју је добио од Димитрија Поповића, првођакон и учитеља сегединског а потом пароха сомборског, којом је Д. Поповић покушао да објасни ову нејасну реч, изводећи је од глагола *постити*; по њему, пословица би заправо ваљало да гласи: *И једем и пијем, а постити ми је на уму*, — тј. ја додуше сада и једем и пијем (јер сам у гостима код кћери), али непрестано ми је на уму онај који је све учинио да бих заправо морао постити. Није тешко видети колико је објашњење Д. Поповића и натегнуто и произвољно: очевидно је он у своме тумачењу био вођен тежњом да нејасну реч изведе из неке српске, а чије би се значење на неки начин уклопило у основну мисао његове анегдоте. Вук пак биће да ју је забележио стога што ни сам није умео дати боље објашњење.

Ни у АкРј нема објашњења речи *пестиш*; Т. Маретић је онде забележио следеће: „*Riječ je pestiš tamna postanja, ali jamačno nije postala od postiš, nego će ono što je D. Popović pisao Vuku biti nečije tumačenje tamne riječi pestiš*“. Ипак је прештампао читаву причицу Д. Поповића, и тиме ни за корак није отишао даље од Вука. На истоме месту Ма-

ретић је навео још једну пословицу у којој се ова реч спомиње: *Све му је на уму као баби пештиш*.

Међутим, реч *пештиш* нипошто није „тамна постања“: она води порекло из средњовековног латинског језика, од речи *pestis*, која, сем осталог, значи: несрећа, пропаст, па онда кузне ствари уопште. Ако нам реч није дошла непосредно из средњовековног латинског, могла је доћи и из мађарског, где је у облику *pestis* (преузетом из латинског; а што се, писано нашим словима, изговара: пештиш) значила и значи само једно: *куга*. Оданде је реч лако могла ући и у нашу пословицу и текући говор. Смисао њен је према томе веома прост: И једем и пијем (додуше), али непрестано мислим на кугу (која је харала, али може и поново наићи); мислим дакле на неку велику несрећу уопште, па ми стога није много стало ни до јела.

М. Лесковац